

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

153 - BRIT MILA

PART 2 - BRIT ON SHABBAT - UNUSUAL CASES

OU ISRAEL CENTER - WINTER 2020

A] THE TORAH SOURCES FOR BRIT MILA

A1] BEREISHIT

1. (ז) וְהִקְמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זָרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ לְדֹרֹתֶם לְבְרִית עוֹלָם לִהְיוֹת לְךָ לְאֱלֹהִים וְלִזְרַעְךָ אַחֲרָיִךְ: (ח) וְנִתְּתִי לְךָ וְלִזְרַעְךָ אַחֲרָיִךְ אֶת־אֶרֶץ מִגְרִיד אֶת כָּל־אֶרֶץ כְּנָעַן לְאֶחְזָת עוֹלָם וְהֵייתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים: (ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אֶתָּה וְזָרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ לְדֹרֹתֶם: (י) זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זָרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ הַמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר: (יא) וְנִמְלֹתֶם אֶת בֶּשֶׂר עַרְלֹתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם: (יב) וּבְרִיתִי יָמִים יְמוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם יֵלִיד זָיִת וּמִקְנֵת־כֶּסֶף מִכָּל בּוֹנֵךְ אֲשֶׁר לֹא מִזָּרְעֶךָ הוּא: (יג) הַמּוֹל יְמוֹל יֵלִיד בֵּיתְךָ וּמִקְנֵת כֶּסֶף וְהֵייתָ בְּרִיתִי בְּבִשְׂרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם: (יד) וְעָרְלָה זָכָר אֲשֶׁר לֹא־יְמוֹל אֶת־בֶּשֶׂר עַרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ אֶת־בְּרִיתִי הַפָּרִי: ס

בראשית פרק יז

Avraham enters into a Brit with God at the age of 99. It involves a number of elements, including:

- (i) It applies on an ongoing basis for all future generations of his family.
- (ii) It is spiritual in nature¹ - binding us to a connection with God into the future.
- (iii) It is closely linked to the gift of Eretz Canaan² to the Jewish people.
- (iv) Every male must be circumcised at 8 days old.
- (v) It applies to boys born into Avraham's family and those 'adopted' or acquired for money from outside (as servants).
- (vi) The penalty for not doing so is karet.

A2] SHEMOT

2. (מג) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל־בּוֹנֵךְ לֹא־יֵאָכֵל בּוֹ: (מד) וְכֹל־עֶבֶד אִישׁ מִקְנֵת־כֶּסֶף וּמִלֶּחֶת אֹתוֹ אֵץ לֹאֵכֵל בּוֹ: ..... (מה) וְכִי־לִגְדוֹר אֶתְּךָ גֵר וַעֲשֵׂה פֶסַח לֵה' הַמּוֹל לּוֹ כָּל־זָכָר וְאִזְּוֹ יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאִזְרַח הָאָרֶץ וְכֹל־עָרַל לֹא־יֵאָכֵל בּוֹ: (מו) תוֹרָה אֲחִיךָ יְהִיָּה לְאִזְרַח וְלִגְר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: (נ) וַיַּעֲשׂוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן כֹּן עָשׂוּ: ס

שמות פרק יב

The Jewish people performed a national brit mila in Egypt when they ate korban Pesach before they left.

A3] VAYIKRA

3. (א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרַע וְיִלְדָה זָכָר וּטְמֵאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּי־נָתַתְּ דֹּוֹתָהּ תִּטְמָא: (ג) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוֹל בֶּשֶׂר עַרְלָתוֹ: (ד) וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהָרָה בְּכֹל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא עַד־מָלֵאת יְמֵי טְהָרָה:

ויקרא פרק יב

The mitzva of mila is then given in Tazria in connection with the laws of tumat and taharat yoledet. According to the original Torah law, a woman who just gave birth to a boy is tamei yoledet for 7 days. She then goes the mikveh on the night following day 7 and can be reunited with her husband. The next (8th) day is the brit of the baby. For the following 33 days she is somewhat purified but not entirely. Any uterine bleeding is classified as 'Dam Tohar', which did not prohibit her from relations with her husband, but she may still not eat teruma until nightfall after she goes to the mikveh on day 40. From day 41 onwards she can bring her post-birth korbanot and then is fully purified to eat kodshim.

1. As opposed to the Brit Bein HaBetarim, which is more political in nature, and describes the future path of Am Yisrael through exiles and redemptions.

2. Again, in contrast to the Brit Bein HaBetarim, which maps out a MUCH bigger swath of land - from the Nile to the Euphrates. For more on the contrast between these two britot, see Rabbi Menachem Leibtag - <https://tanach.org/lech.htm>

N.B. Today, this is not the halacha since any post-partum bleeding is assumed to be dam nidda. As such she may only go to mikveh after 7 clean days following cessation of bleeding, in the normal way.

4. ומפני מה אמרה תורה מילה לשמונה? שלא יהו כולם שמחים ואביו ואמו עצבים

נדה לא:

5. מפני מה מילה לשמונה - ולא לשבעה.

שלא יהיו הכל שמחים - שאוכלין ושותין בסעודה ואביו ואמו עצבים שאסורין בתשמיש

רש"י שם

The Gemara explicitly links the tahara of yoledet after a boy and the brit mila on the 8th day. According to Rashi, we would have expected brit to be on the 7th day (presumably like most time-oriented events in the calendar). It was delayed by the Torah until the 8th day so that the husband and wife could one more be together and thus be able to celebrate fully and happily.³

B] WHICH DAY IS THE BRIT - DAY 1 OR DAY 8?

6. יש יליד בית שנימול לאחד ויש יליד בית שנימול לשמונה. יש מקנת כסף שנימול לאחד, ויש מקנת כסף שנימול לשמונה. ....

שבת קלה:

Not all britot happen on the 8th day! Some, of course, are delayed for medical reasons, but the halacha is that some babies born within the family or acquired receive their brit earlier - even the first day of life.

7. אמר רבי אסי: כל שאמו טמאה לידה - נימול לשמונה, וכל שאין אמו טמאה לידה - אין נימול לשמונה. שנאמר אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָהּ וְגו' וְנִבְיָאִים הִשְׁמִינּוּ יָמוּל בְּשַׁעַר עֶרְוַתוֹ.

שבת קלה.

The general rule is presented by Rav Assi - brit and tumat yoledet are closely connected. The child of a woman who becomes tamei yoledet will have his brit on the 8th day. The child of a woman who does NOT become tamei yoledet through that birth will have his brit immediately after the birth⁴.

8. כל שאין אמו טמאה לידה - כגון יולא דופן, ונכרית שילדה ולמחר נתגיירה - אין צנה ממתין עד שמה, אלא נימול מיד

רש"י שם

Rashi gives two examples of a woman who would not become tamei at birth: (i) a Jewish woman who had a C-section; (ii) a non-Jewish woman who converted with her baby immediately after birth.

9. אמר ליה אביי: דורות הראשונים יוכיחו, שאין אמו טמאה לידה - ונימול לשמונה - אמר ליה: נתנה תורה ונתחדשה הלכה. איני והא איתמר: יוצא דופן ומי שיש לו שתי ערלות⁵, רב הונא ורב חייה בר רב. חד אמר: מחללין עליו את השבת. וחד אמר: אין מחללין. עד כאן לא פליגי - אלא לחלל עליו את השבת, אבל לשמונה - ודאי מהלינן ליה! - הא בהא תליא. (רש"י - וחילול שבת תלי צמיכה לשמונה, דמי שנימול לשמונה - דוחה שבת, ומי שאינו נימול לשמונה - אינו דוחה שבת דכי כתיב וציוס השמיני דילפינן מיניה ואפילו בשבת - צנימול לשמונה כתיב)

שבת קלה.

Even though there was brit on the 8th day from the time of Avraham Avinu, before the halachot of tuma were operative (before Sinai) the Gemara reiterates that the halachic system was changed after Sinai⁶. The Gemara also concludes that the dinim of which brit can take place on Shabbat are interdependent on the dinim of which babies have mila on the 8th day. Only a brit which must take place on the actual 8th day can be performed on Shabbat.

3. The implication of this approach is that the 7 days of purity was a fixture, and the day of the brit was 'moved' to fit around that. However, Rav Dovid Tzi Hoffman (in his commentary on Vayikra) takes the opposite approach - that the Torah reduced the length of impurity for a boy from 14 to 7 days in order that it finish before the brit, which was fixed (from the time of Avraham) on the 8th day.

4. In principle, a healthy newborn could be safely circumcised. Historically standard non-Jewish circumcisions in US hospitals were performed soon after birth. I even heard of a case many decades ago where a Jewish baby was mistaken circumcised by the hospital on the third day and the hospital was sued by the parents! Other Jewish newborn boys had a sign on their cots - 'Do Not Circumcise'!

5. There is such a rare medical condition - diphallia - which affects approximately 1 in 5 million babies.

6. We alluded to this question in Part 1 when we observed that we do not keep mitzvot based on what happened before Sinai, but only based on post-Sinai halacha. Even though the Avot 'kept the Torah' before Sinai this is more complicated than it sounds, and does not mean that they kept halacha as we know it.

C] WHY IS ANY BRIT PERFORMED ON SHABBAT?

The action of brit mila - cutting the skin and drawing blood - would ordinarily be a Torah Shabbat violation of the melacha of shochet. Yet sometimes brit mila will override Shabbat. Why should this be?

10. **משנה**. .... ומילדין את האשה בשבת, וקורין לה חכמה ממקום למקום, ומחללין עליה את השבת, וקושרין את הטיבור. רבי יוסי אומר: אף חותכין. וכל צרכי מילה עושין בשבת.
שבת קכח:

11. **משנה**. עושין כל צרכי מילה בשבת. מוהלין ופורעין ומוצצין, ונותנין עליה איספולית וכמון.
שבת קלג.

The Mishna rules that all brit mila requirements may be carried out on Shabbat.

12. דאמר קרא ובימים השמיני ימול בשר ערלתו - ואפילו בשבת.
שבת קלב.

The Gemara derives this halacha from the verse that mandates brit on the 8th day, whenever that is - even on Shabbat.⁷

13. (שמות לא:טו) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת. זה הוא שהיה רבי נתן אומר, חלל עליו שבת אחת, כדי שישמור שבתות הרבה. - רבי אליעזר אומר לעשות את השבת לדרתם ברית עולם - דבר שהברית כרותה לו. ואי זו זו? זו מילה.
מכילתא דרבי ישמעאל כי תשא - מסכתא דשבתא פרשה א
The Mechilta brings an alternative derivation from the verse 'veshameru'.

Each of these derivations has a different perspective on the relationship between Shabbat and mila. The Gemara in Shabbat sees mila as overriding Shabbat. The Mechilta sees mila on Shabbat as the expression of a deeper form of shemirat Shabbat.

However, as we have seen, the ability to perform the brit on Shabbat is dependant on the brit being required on the 8th day. Thus a number of cases are excluded from this, where a brit would NOT be allowed on Shabbat. The Gemara mentions the following:

- A mila which is delayed to after the 8th day;
- The mila of a child born without a foreskin;
- The mila of a child who is a tumtum (with unclear sexuality) or androgynus (with both male and female sexual physiology);
- The mila of a child who is born during *bein hashemashot*, when it is not clear which day the 8th day is. This would include a baby born between Friday and Shabbat or a baby born between Shabbat and Sunday, both of whom would have their brit on a Sunday.

D] UNUSUAL BIRTHS

D1] C-SECTION

As we saw above, the ability to do a mila on Shabbat is dependant on the mother also becoming tamei yoledet in the normal way.

14. **משנה**. יוצא דופן אין יושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה, ואין חייבין עליו קרבן. ר"ש אומר: הרי זה כילוד.
גמ'. א"ר מני בר פטיש: מאי טעמייהו דרבנן? אמר קרא אִשָּׁה כִּי תִזְרֹעַ וְיָלְדָה זָכָר - עד שתלד במקום שהיא מזרעת
נדה מ.

The Gemara learns that a C-Section delivery will not cause the woman to be tamei yoledet. This is learnt from the verse which implies that to create tuma the birth must be actioned in the same manner as the conception.

15. קטן שנולד כשהוא מהול, ומי שיש לו שתי ערלות, ואנדרוגינוס, ויוצא דופן, ויליד בית שלא טבלה אמו עד שילדה - אף על פי שנימולים לשמונה אינם דוחים את השבת. ...

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מילה סימן רסו סעיף י

The Shulchan Aruch rules that a baby born by C-Section may not have a brit on Shabbat. Since the mother does not become tamei yoldet (since there was no 'natural' birth through the birth canal), it is not clear if the brit is due on day 8 or day 1. As such, we wait until day 8, but if this falls on Shabbat, we delay the brit since it may not be due that day.

7. The Torah Temima learns that Chazal are learning from the addition of the word 'yom'. The verse could have read ערלתו בשר ערלתו.

16. יוצא דופן והבא אחריו שניהם אינן בכור לא לנחלה ולא לכהן ....

משנה מסכת בכורות פרק ח משנה ב

The Mishna (dealing with Pidyon Haben) rules that if the first child is born by C-Section and the second normally, neither is a bechor. Clearly Chazal envisage a case where a mother survives a C-section and is even able to become pregnant and deliver a later baby normally!

17. אבל מה שמספרים בספורים שיש שהאשה תחיה אחרי קריעת דפנה ותהרה ותלד, איני יודע לכך הסבר והוא דבר מופלא מאד!

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת בכורות פרק ח אות ב'

The Rambam comments that he has heard such stories but finds them unbelievable! As far as he is concerned, no mother could survive a C-Section⁸, let alone recover to become pregnant again! The halacha is clearly theoretical only.

- In fact, the first recorded case of a woman surviving a C-Section was in 1580!
- Anesthetic was only developed in the 19th Century and the idea of suturing the opened womb only in 1882!

D2] FORCEPS

- The Rogatchover Gaon⁹ suggests that a baby born through forceps delivery is also called 'yotzei dofen' - equivalent to a C-Section. This would have implication for Pidyon Haben. Rav Hershel Schachter rules¹⁰ that this could also have implications as to whether a brit could be performed on Shabbat.
- Most poskim do not follow this psak¹¹.

E] UNUSUAL CONCEPTIONS

18. שאלו את בן זומא: בתולה שעבירה מהו לכהן גדול? מי חיישין לדשמואל, דאמר שמואל: יכול אני לבעול כמה בעילות בלא דם. או דלמא דשמואל לא שכיחא? אמר להו: דשמואל לא שכיח, וחיישין שמא באמבטי עיברה. (רש"י - ... ויש לומר שהטתה שם אדם שכנת זרע וכנס בנטיה)

חגיגה יד:

The Gemara describes the case of a bathhouse insemination where a woman became artificially inseminated - sine concubito - through contact with semen left in a bathtub, and thus conceived a child whilst never having had sexual relations.

19. היה הבן ממזר ... קיים המצוה. (חלקת מחוקק - יש להסתפק אשה שנתעברה באמצעי אס קיים האז פ"ו ואם מקרי צנו לכל דבר ובלקוטי מהרי"ל נמצא שצן סירא היה צנו של ירמיה שרץ באמצעי כי סירא בגי' ירמיה"ו)

רמ"א שולחן ערוך אבן העזר הלכות פריה ורביה סימן א חלקת מחוקק שם ס'ק ח

The commentaries on Shulchan Aruch discuss whether a child born to a man from an bathroom insemination would fulfill the man's obligation of pru u'rvu. The Chelkat Mechokek¹² invokes the midrashic story¹³ of the virgin birth¹⁴ of Ben Sira¹⁵ who was apparently the son of Yirmiyahu.¹⁶

8. Which was classically performed only when the mother was already dead.

9. Tzofnat Paneach 6

10. Ginat Egoz 20

11. There are also different types of forceps. Some have closed blades which would encase the baby's head and interpose between the baby and the birth canal. Others are fenestrated, with open blades which allow contact of the baby's head with the birth canal.

12. R. Moshe Lima, 17C Lithuania.

13. There are some suggestions that the entire story is a parody on the Christian virgin birth narrative, and is part of the same genre of literature as Toldot Yeshu.

14. The concepts of the Virgin Birth and Immaculate Conception are often confused with each other. They are in fact entirely different. Virgin birth is a general Christian belief which relates to the alleged conception and birth of Jesus while his mother was still a virgin. The Immaculate Conception is a Catholic only doctrine relating to the special status of the conception of Mary, which they consider not to have been tainted by Original Sin.

15. The book of Ben Sira is a book of the Apocrypha, sometimes quoted by Chazal and other mefarshim. It is attributed to Shimon ben Yeshua (also known as Jesus!!) ben Elazar ben Sira, who lived and wrote in the 2nd Century BCE.

16. The source for this story is Alef Bet of Ben Sirach, a work of questionable date and authorship, some dating it to the period of the Geonim. According to that source Ben Sirach was born in the following way. Yirmiyahu HaNavi was forced by others to leave semen in a bathhouse. His own daughter subsequently visited the bathhouse and became pregnant from it. The resulting child (being both the son and grandson of Yirmiyahu) was Ben Sira. Fascinatingly, he is not given the status of a mamzer, indicating that conception resulting from artificial insemination does not constitute a prohibited relationship. Although the story is doubted by some later sources since it is not found in Chazal (see Zemach David 1:13a of R. David Ganz), other mefarshim quote it authoritatively. The Alef Bet of Ben Sira also suggests that R. Zeira and R. Pappa were also products of artificial insemination.

20. בליקוטי מהרי"ל כתוב שזן סירא היכ צנו של ירמיה שרחץ באמבטי וכו'. והחכם צעל חלקת מחוקק סימן א' ס"ק ח' נסתפק באשה שנתעברה באמבטי אס קיים האצ פריה ורציה ואי מיקרי צנו לכל דבר יע"ש. ואין ספק דלא נאסרה לצעלה משום דאין כאן ביאת איסור ....

משנה למלך הלכות אישות פרק טו הלכה ד

The Mishne LeMelech¹⁷ rules definitively that there is no doubt that artificial insemination does not constitute a prohibited relationship¹⁸. However, he goes on to doubt if bathhouse insemination is in fact naturally possible.¹⁹

21. וזה מעשה נסים הוא ואינה טמאה לידה שאין אני קורא בה אשה כי תזריע

רבינו חננאל מסכת חגיגה טז.

Rabbeinu Chananel rules that a bathhouse conception is in fact 'ma'aseh nisim' and does not count as a normal conception. Therefore the woman would not become tamei yoledet when she eventually gives birth!

- This is a major extension to the concept that an irregular birth will not result in tumat yoledet and thus prevent a brit on Shabbat. Now, potentially, an irregular conception could also prevent a brit on Shabbat!
- Rabbeinu Chananel's understanding is unique amongst the Rishonim and this halacha is not mentioned in any of the later codes. Nevertheless, Rabbeinu Chananel has a very strong impact on the halacha, and the Rosh in a number of places²⁰ describes his rulings are 'divrei kabala'.
- Key here is the definition of conception which is 'מעשה נסים'. There are three main options:
  - a conception which is not through regular cohabitation
  - a conception which is achieved in a very unusual manner
  - a conception which is literally miraculous.

22. שהר"ח במס' חגיגה ט"ז ע"א קרי ליה "מעשה נסים" ואין מזכירין מעשה נסים. אך מסתפקא לפי מה שהר"ח סובר שם דבנתעברה באמבטי אינה טמאה לידה מפני שאין אני קורא בה 'אשה כי תזריע'. דלפי"ז בן הנולד ע"י הזרעה מלאכותית לא יהא נמול לשמונה בשבת. דהא ביוצא דופן מספקין בגמ' שבת קל"ה דלמא כל שאין אמו טמאה לידה אין נמול לשמונה. וקיי"ל להלכה ביו"ד סי' רס"ו סעיף י' דלא מהלינן ליה בשבת.

ומעתה אם נאמר שעיקר טעמו הוא משום דהו"ל מעשה נסים אין זה שייך כלל להזרעה מלאכותית שהוא דבר טבעי ולא הוי כלל בגדר נס. אך בעניי אין אני מבין יפה דמהיכ"ת נימא דמכח זה שאינו מצוי כלל והוא קרוב לנס שלא תהא אמו טמאה לידה? ולכן יותר מסתבר לומר דעיקר טעמו של הר"ח - שכל דבריו דברי קבלה - הוא משום דכל שהאשה אינה מסייעת להזרעת הבעל אין אני קורא בה 'אשה כי תזריע', וגם מפני שאין זה דרך הזורעים. וכיון שכן הרי גם בהזרעה מלאכותית אין האשה מסייעת להזרעתו וגם לא הוי כדרך הזורעים, ואפשר דלא מהלינן ליה בשבת וצ"ע.

שו"ת מנחת שלמה תניינא (ב - ג) סימן קכד

Rav Shlomo Zalman Auerbach quotes Rabbeinu Chananel and gives two possible explanations. (i) It could be that only a truly miraculous conception would result in this status and prevent a brit on Shabbat; (ii) the explanation that Rav Shlomo Zalman prefers is that any unnatural or artificial insemination would result in this status. After all, there is nothing miraculous about a C-Section!

23. Artificial insemination is entirely analogous to bath house insemination. In both cases conception occurs internally; in both cases pregnancy occurs *sine concubito*. Since it is the absence of a sexual act that places the conception outside the ambit of "isha ki tazria," it should follow that, according to Rabbeinu Hananel, neither a child born of in vitro fertilization nor a child born of artificial insemination should be circumcised on Shabbat. .... the opinion of an early-day authority of the stature of Rabbeinu Hananel should not be ignored, particularly when a possible biblical transgression of Shabbat laws is involved. Parents who do not wish it to be known that the child was conceived other than in the usual manner may offer other reasons, e.g., the residual presence of physiologic jaundice, in explanation of why the circumcision is delayed until Sunday

Rabbi J. David Bleich - Survey of Recent Halakhic Periodical Literature, Tradition 35:2 (2001) pp 61-62²¹

- Rabbi J. David Bleich rules this way in practice, as does Rav Herschel Schachter.
- This is also reported as the psak of Rav Eliashiv.

17. R. Yehuda Rosens - 17C Turkey

18. The poskim go on to rule based on this that a wife is allowed to sleep on sheets which may have on them semen from her husband, even if she is nidda (see Taz YD 195:7). Even if she became pregnant, this would not constitute a prohibited act.

19. Other poskim reject this and claim that it is possible. In scientific terms it is exceptionally unlikely, but not impossible.

20. See Nidda Chapter 5 and Shavuot 7:29

21. Available at <https://traditiononline.org/survey-of-recent-halakhic-periodical-literature-36/>

- However, Nishmat Avraham (3rd ed p 584) quotes²² R. Azriel Auerbach, son of R. Shlomo Zalman, as saying that his father changed his psak later in life once IVF became far more common.²³

24. (ה) ודע שבזמנינו חזון נפרץ לידות ע"י הפרייה מלאכותית או ע"י מבחנה. והשאלה אם מילת בן כזה דוחה שבת? .... ובהערותי לספר נשמת אברהם (שנדפסו שם עמוד רכו), כתבתי בזה"ל: "ובמחכ"ת לא כן אנכי עמדי, אלא כיון שנולד לידה נורמלית מילתו דוחה שבת. וכן הדין לגבי תינוק מבחנה, וכן הורתי הלכה למעשה". והא ודאי שאין להוציא דברי הר"ח מפשוטם, שלא כתב כן אלא בנתעברה באמבטיה, שהוא דרך נס. ובמשנה למלך (פ"ט"ו מהל' אישות ה"ד) כתב ג"כ שע"פ הטבע לא תתכן מציאות כזאת להתעבר באמבטי. .... ואני על משמרת אעמודה שיש להורות למולו גם בשבת.

שו"ת יביע אומר חלק ז - יורה דעה סימן כד

Rav Ovadia rules that IVF is now so normal that an IVF baby should have a brit on Shabbat.

- This is also the psak of Rav Osher Weiss.²⁴

25. .... אבל בהזרעה מלאכותית אף שאין זה כדרכו אין בזה נס רק במעשה בן אדם ברצונו מזריק מזרעו אצלה, וראוי ליחשב כדרכו. ודברי ר"ח הם חידוש פלא בעיברה באמבטיה, שאין טומאת לידה בעיברה באמבטיה אף שהלידה היא כדרכה, ואין לנו להוסיף עלה גם בהזרעה מלאכותית. ומיהו בילד "מבחנה" שמערבין בחוץ זרע שלו ושלה וכשמתאחד ונעשה התחלת הריון אז מכניסים בה, והרבה פעמים מצליחים ונולד להם בן. בזה יש לומר דדין תורה הוא 'אשה כי תזרע וילדה זכר', היינו שמוה ילדה זכר שאשה מזרעת תחלה יולדת זכר. אבל כשחסר מעשה רבה, שכל ההזרעה נעשית בחוץ בצירוף פעולות מיוחדות כדי שיצליח, ואין ההזרעה ממנה באופן טבעי, וגם אינו פעולה פשוטה הנעשית ביד הרופאים. כיון שאין ההזרעה דידה התחלת הריון וסיבת היצירה, יש לומר שאין טומאת לידה או מילה בשמיני בשבת. וכ"ז צ"ב.

תשובות והנהגות כרך ג סימן רצו

Rav Moshe Sternbuch rules that IUI (Intrauterine Insemination) is sufficiently similar to regular conception to be considered 'אשה כי תזרע וילדה זכר'. A baby born from such a procedure should have a brit on Shabbat. However, IVF (in vitro fertilization) is too far removed from the 'natural', and he rules that such a baby may not have a brit on Shabbat.

F] UNUSUAL PARENTS

26. ישראל שהמיר ונולד לו בן מישראלית מלין אותו בשבת ולא חיישינן שמא יוציא אותו לתרבות רעה כיון שאמו ישראלית, אבל כשאמו גם כן מומרת ונתנו את הבן למול אין מוהלין בשבת דשמא יחזרו בהן ויוציאו אותו לתרבות רעה (סימן רס"ז ט"ז ס"ק י' וש"ך ס"ק ט"ז). וישראל שנוולד לו בן מנכרית אין מלין בשבת שהולד כמותה (סימן רס"ה סעיף ד'). ממזר מלין אותו אפילו בשבת (שם ש"ך ס"ק י"ז)

חכמת אדם שער רינה וישועה כלל קמט סעיף לה

The brit of a mamzer may be on Shabbat. The brit of a man who has converted out of Judaism and a Jewish woman may have a brit on Shabbat. However, a child whose parents have BOTH converted out of Judaism may not have a brit on Shabbat.

- Another case discussed is that of a family who is not Shomer Shabbat. Should a brit take place on Shabbat even though many people will be mechalel Shabbat to come?
- Rav Shmuel Wosner²⁵ rules that the brit should be delayed.
- Rav Ovadia Yosef²⁶ rules that the brit may take place but can be delayed to avoid chilul Shabbat.
- Many poskim - including the Tzitz Eliezer²⁷, Minchat Yitzchak²⁸ and Rav Moshe Feinstein²⁹ - rule that the brit may NOT be delayed³⁰.

22. Also cited in Yabia Omer YD 7:24:5

23. More than 8 million have been born since it was introduced in 1978 - see sciencedaily.com/releases/2018/07/180703084127.htm

24. See <https://en.tvunah.org/2015/04/27/ivf-baby-bris-mila-on-shabbos/>

25. Shevet HaLevi 1:205,331, 4: 134-5

26. Yabia Omer, OC 10:32

27. 6:3

28. 3:35:6

29. Igrot Moshe YD 1:156

30. See Rabbi David Brofsky's article at <https://www.etzion.org.il/en/brit-mila-shabbat-2-child-non-religious-parents-and-delaying-brit-due-chilul-shabbat> for more information.